

Nr 81

Av herr Svedberg, Erik, och herr Jonsson, om avlösning av vissa servitut.

(Lika lydande med motion nr 102 i Andra kammaren)

Ett betydelsefullt led i den sedan årtionden tillbaka pågående rationaliseringen inom jordbruket är att brukningsdelar sammanlægges till större enheter, varvid bärkraftiga underlag kan bildas för den ekonomiskt betungande byggnadstekniska och maskinella utrustningen inom näringen. Alla torde dock vara ense om att även de mindre fastigheterna, stödjordbruket, torpen, har sitt existensberättigande och ger sina brukare bärgning med specialodlingar eller såsom komplement till annat yrkesarbete. Ägare till dylika småjordbruk hinner även med att göra dagsverken åt de jordbrukare som lejer för arbeten under skörden etc. I en jordbruksbygd behövs därför såväl fullständiga jordbruk som stödjordbruk.

Många stödjordbruk eller självägande torp har bara liten skogsareal eller saknar alldeles sådan mark men har i stället skogsrättigheter från närgränsande hemman, d. v. s. de har rätt till skogsfång och mulbete till fastighetens behov. För dylika servitut är reglerat i lag. De har givetvis sitt stora värde för de fastigheter, som äger förmånerna, men vållar även ofta irritation och stridigheter.

Ägarna till många dylika småfastigheter torde även vilja ha rättigheterna avvecklade och ersatta med ett eget skogsinnehav av motsvarande värde. Under vissa förutsättningar kan även ett dylikt utbyte äga rum. I lagen om servitut heter det sålunda i § 7 a:

Har servitut, som innefattar rättighet till skogsfång och mulbete eller endera av dessa rättigheter och som ej är till tiden begränsat, varit av ålder gällande eller tillkommit före den 1 jan. 1928 genom avtal i samband med tillkomsten av den fastighet till vars förmån det gäller, vare medgivande av den fastighetens ägare att servitutet må helt eller delvis upphöra utan verkan med mindre medgivandet godkänts av domstol. Sådant godkännande må meddelas allenast:

1. ———
2. Om servitutet ersättes med äganderätt till område, som kan sammanläggas med den fastighet till vars förmån servitutet gäller och som prövas svara mot den förmån servitutet innebär.

I lagberedningens förslag till Jordabalk m. m. (SOU 1960: 24) förbjöds framtida upplåtelse av skogsfångsservitut. För avveckling av dylika servi-

tut föreslås tillämpning av nu gällande lag. En torpägare, som vill ha servitutsrätten ersatt med ett motsvarande markområde, kan alltså få detta endast under förutsättning av att ägaren till hemmanet, som besväras av servitutet, går med på ett utbyte och ansöker om förrättning i ärendet. Om hemmanets ägare i sin tur vill ha servitutet avvecklat, kräves det torpägarens medgivande. Ett dylikt skiftande av skogsrättighet mot ägomark borde dock med domstols medverkan kunna äga rum därest en av parterna, antingen ägaren till den fastighet som har förmån av servitutet eller den som besväras av detsamma ansöker därom. För att hindra uppkomsten av olämpliga fastighetsbildningar skulle dock förutsättas, att avstyckning av skogsmark från hemman för sammanläggning med torps eller stödjordbruks ägor godkändes av lantmäterimyndighet och lantbruksnämnd.

Med hänvisning till nämnda motivering hemställes därför,

att det, i samband med att lagberedningens förslag till Jordabalk m. m. förelägges riksdagen, utarbetas ett tillägg till nu gällande servitutslag, syftande till att ge ägare av fastighet, som besväras av servitut, eller fastighet, som har förmån av ett dylikt enligt § 7 a lagen om servitut och som innefattar rättighet till skogsfång och mulbete eller endera av dessa rättigheter och som ej är till tiden begränsat, varit av ålder gällande eller tillkommit före den 1 januari 1928 genom avtal i samband med tillkomsten av den fastighet till vars förmån det gäller, rätt att få servitutet ersatt med ett markområde av motsvarande värde, i den mån domstol finner, sedan lantmäterimyndighet och lantbruksnämnd yttrat sig, att detta främjar en väl avvägd fastighetsbildning i bygden.

Stockholm den 20 januari 1961

Erik Svedberg

Jon N. Jonsson

Nr 82

Av herr *Sveningsson*, om upphävande av 31 § lagen om allmänna vägar.

(Lika lydande med motion nr 101 i Andra kammaren)

Stockholm den 20 januari 1961

Ragnar Sveningsson